

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

DATABÁZOVÉ PRÁVO

verze 1

© Ivo Telec, 2006

2

TEMATICKÝ OBSAH

1. Účel, povaha, zásady, prameny
2. Pojmové znaky
3. Investice
4. Pořizovatel
5. Předmět, druhy
6. Vznik a trvání práva, obsah práva
7. Zákonné licence
8. Obchody
9. Souběhy právní ochrany

3

ÚČEL

- **Podpořit a chránit hospodářské investice do systémů ukládání a zpracování informací na trhu služeb**
  - ✗ zmaření nebo zneužití zejm. v digitálním prostředí telekomunikačních sítí
- **Investice**
  - = podstatný vklad do obsahu DTB
  - ☛ **zhodnocení investice** 😊

4

ÚČEL V EVROPSKÉM SPOLEČENSTVÍ

- **Nebránit volnému pohybu zboží nebo služeb databází a služeb on-line v rámci ES**

**sladění práva duševního vlastnictví
směrnicí**

5

DVOJÍ SOUKROMÉ PRÁVO K DATABÁZI

1. Zvláštní právo databázové	2. Autorské právo databázové
povahově samostatné ochranné právo	nedílná součást práva autorského k databázovému autorskému dílu
§ 88 - 94 a. z., dále přiměřeně taxativně ust. práva autorského pro pořizovatele	§ 2/2, 5 a. z.

6

1. ochrana **obsahu** DTB zvláštním právem **datábázovým** *sui generis*
X
2. ochrana **struktury** jedinečně nebo původně vytvořeného datábázového souborného díla co do:
  - i. **způsobu výběru** prvků
  - ii. **uspořádání obsahu** výtvoru**právem autorským**
X jen spojení děl
X
3. ochrana **jednotlivých prvků** zařazených do DTB
např. právem osobnostním, právem autorským aj.

7

SEBRANÉ A ZAŘAZENÉ PRVKY

- **Jednotlivé prvky**, na sobě nezávislé
  1. **autorská díla**, *např. fotografická*
  2. **údaje**, *např. osobní*
  3. **jiné prvky**, *např. jiné předměty práv duševního vlastnictví, předměty práva osobnostního, oděvy, sbírkové předměty nebo úřední prvky, např. předpisy, judikáty, veřejné listiny aj.*

8

INVESTICE

- **Právní doktrína, mezinárodní smlouvy, judikatura**
doktrinárně:
= alespoň potencionální **majetková hodnota**, která má přímý nebo nepřímý **hospodářský přínos s nadějí na budoucí výnosy**, a to **bez ohledu na její právní povahu** a na to, zda je **způsobilým předmětem soukromoprávního obratu**

9

MEZISTÁTNÍ PRÁVNÍ OCHRANA INVESTIC

- **Dvoustranné mezistátní smlouvy o ochraně investic** *např. Dohoda mezi USA a ČSFR a vzájemné podpoře a ochraně investic (1991)* (č. 187/93 Sb.)
vč. **duševního vlastnictví**
- **Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států** (1965) (č. 420/92 Sb.)
  - správce úmluvy *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj*
  - *Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic*
- **MF**: český správní úřad pro ochranu zahraničních investic

10

Z DĚJIN

- **Svět**
[1994] [Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví]
1996 - **příprava Úmluvy o duševním vlastnictví ve vztahu k datábázím**
[1996] [Smlouva WIPO o právu autorském]
- **ES**
1996 **směrnice o právní ochraně datábází**
- **Československo**
[1990] [Dohoda o obchodních vztazích mezi vládou Čs. fed. rep. a vládou USA]
- **Česko**
2000 **autorský zákon**

11

POVAHA PRÁVA

- **Zvláštní právo pořizovatele DTB**, *sui generis*
X právo autorské a práva související
- **Absolutní nehmotné majetkové soukromé právo**
ex lege a erga omnes
X ne osobní právo
- **Ochranné právo dočasné** §

12

- **Disponibilní** (zcižitelné) vč. děditelnosti
- ① ✗ právo autorské k uměleckým nebo vědeckým DTB (autorským dílům souborným)
- **Investiční** (hospodářské) **právo** duševního vlastnictví
  - ✗ **tvůrčí práva** duševního vlastnictví
např. právo autorské nebo výkonných umělců

13

ZÁSADY

1. ochrana **datábázovosti** (*dataseness*)
= ochrana DTB jako takové
  - ✗ ochrana **jednotlivých** sebraných **prvků**
např. osobních údajů
2. ochrana **hospodářské investice** (vkladu)
3. **neformálnost vzniku** práva
4. **neformálnost trvání** ochrany
5. **dočasnost** ochrany
6. **nevyločení souběhu** ochrany
např. s právem proti nekalé soutěži, s právem autorským, právem obchodního tajemství

14

ZDROJE PRÁVNÍCH NOREM

- **Komunitární**
  1. Smlouva o založení Evropského společenství (č. 44/04 Sb. m. s.)
  2. směrnice EP a Rady 96/9/ES z 11. 3. 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. č. L 077. 27. 3. 1996, s. 20)
- **České vnitrostátní**
  1. čl. 11/1-4 LZPS
  2. z. č. 121/00 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

15

VĚCNÁ PŮSOBNOST ZÁKONA

- **České DTB**
  - ✓ pořizovatel bydlícím nebo sídlem v Česku
- **Zahraniční** (cizí) DTB na území Česka dle:
  1. **zaručené vzájemnosti**, podpůrně dle
  2. **prvního zveřejnění** cizí DTB v Česku
- ✗ ochrana zahraniční investice dle dvoustranných mezinárodních smluv o ochraně investic
- ✗ ochrana práva pokojně užívat majetek dle čl. 1 *Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod* (1952) (č. 209/92 Sb.)

16

PODMĚT

- **Požizovatel** databáze = původní vlastník DTB
  1. člověk (fyzická osoba)
  2. právnická osoba, která
    - i. na svou **odpovědnost** (o své vůli, iniciativě a na své nebezpečí) pořídila DTB
    - ii. k jejímuž **podnětu**, *např. na objednávku i tzv. na klíč*, tak zhotovil jiný, *viz hospodářský investor srv. též filmový producent* 🎬 🎥
- ✗ **subdodavatel**
- ✗ **odvozený vlastník DTB**, *viz právní nástupce, např. kupec, dědic*
- ✗ **odvozený licencionář**

17

PŘEDMĚT

- **Účelová legální definice** § 88/1 a. z.
= **soubor** (funkčně) **nezávislých** (samostatných)
  1. **autorských děl**, *např. fotografických, slovesných*
  2. **jiných prvků**, *např. osobních, inventárních či archivních údajů, oděvů, starožitností*
  3. **systematicky** (logicky, věcně), *např. abecedně, vzestupně nebo sestupně, nebo metodicky* (cíleně) uspořádaných a **jednotlivě** přístupných
    - i. elektronicky, *např. v telekomunikační síti*
    - ii. jinými prostředky, *např. listinně, věcně*, bez ohledu na formu vyjádření

18

a bez ohledu
na **veřejnoprávní** nebo **jiné
soukromoprávní režimy**, např. *ochrany
osobnosti, osobních údajů, archivnictví,
sbírek muzejní povahy, veřejných rejstříků
a sbírek jejich listin, Sbírký zákonů, Sbírký
rozhodnutí a stanovisek aj.*

19

LEGÁLNÍ POJMOVÉ ZNAKY

1. nehmotný **výsledek investiční činnosti** (vkladu)
2. výsledek **investice** do pořízení, ověření nebo předvedení **uspořádaného obsahu** bez ohledu na druh metody nebo vyhledávacího systému
3. kvalitativní nebo kvantitativní **podstatnost** investice (financí, času, práce, energie)
4. **nezávislost** uspořádaných **prvků** (oddělitelnost bez dotčení obsahu) a jejich **jednotlivá přístupnost** v systému

20

- **zvláštní soukromé právo k databázi**
    1. kvalitativně, viz *vyčíslitelné prostředky*
    2. kvantitativně, viz *duševní úsilí*
- podstatná investice** (vklad) do
- i. **pořízení**, tzn. do vyhledání již existujících prvků, jejich shromáždění a uspořádání
  - ii. **ověření**, např. do aktualizace, prověření správnosti nebo spolehlivosti údajů
  - iii. **předvedení**, např. zkušebního, **obsahu** DTB bez ohledu na právo autorské

21

PODSTATNÁ INVESTICE

- *Substantial investment*
do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu DTB **jako takové**
- ✗ investice do **jednotlivého** zařazeného prvku
např. do vytvoření jednotlivé fotografie nebo napsání slovníkového hesla, do získání adresy, sebrání výzkumných údajů, koupě obrazu nebo do výměny sbírkového předmětu

22

- **Podstatnost investice** (vkladu)

23

PŘÍKLAD 1: SEZNAM ZÁKAZNÍKŮ

Elektronický **soubor** údajů o zákaznících, abecedně **uspořádaný** dle druhů koupeného zboží,
s **přístupem** ke každému **jednotlivému** údaji, vzniklý **podstatnou investicí** obchodníka do pořízení seznamu, spočívající ve zhotovení a zprovoznění informačního systému na jeho objednávku

24

PŘÍKLAD 3: DOKUMENTACE NOVÉHO ZPŮSOBU LÉČBY ©

Původní vědecký listinný a elektronický **soubor** vědecky popsaných
a **uspořádaných** výsledků víceleté výzkumné činnosti s cílem vyřešit grantový projekt nového způsobu léčby viru H_6PN ,
spolufinancovaný z veřejných prostředků
na základě veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji,
s **přístupem** ke každému **jednotlivému** údaji,
vzniklý **podstatnou investicí** do jeho **pořízení**
a průběžného **ověřování** příjemcem podpory

25

PŘÍKLAD 2: SBÍRKA POEZIE ©

Jedinečný **soubor literárních děl**
s názvem „*Větr v dolíně*,“
vytvořený uspořadatelovým **literárním**
výběrem a uspořádáním drobných **básní**
různých českých básníků
s **přístupem** ke každé z básní **jednotlivě**,
vzniklý **podstatnou investicí** nakladatele
do **pořízení** sbírky a určený k prodeji
v knižní podobě ve vazbě v imitaci kůže

26

PŘÍKLAD 4: BIBLE

Autorskoprávně volný jedinečný **soubor**
autorskoprávně volných **literárních děl** různých
autorů,
vytvořený vybráním a uspořádáním anonymními
spoluuspořadateli,
s kvalitativně a kvantitativně **podstatným vkladem**
pořizovatele,
mající obecný i náboženský význam a určený
k poučení o životě,
veřejnosti **zpřístupňovaný** zejména knižně,
elektronicky nebo přednesem, cele i po částech,

27

s **přístupem** ke každému **jednotlivému**
zařazenému dílu,
a to v překladech anonymních nebo známých
překladatelů, které jsou autorskoprávně volnými
literárními díly,
anebo literárními díly, k nimž trvají majetková
autorská práva překladatelů,
zvláštním právem pořizovatele databáze **nechráněný**
soubor **z důvodu zhotovení dříve než před rokem**
1995

28

DRUHY DATABÁZÍ

■ Tvůrčí (autorské)	■ Běžné
= vždy předmět práva databázového	= předmět pouze práva databázového
= předmět práva autorského	
= autorské dílo souborné ©	

29

1. **umělecké**
vč. literárních, *např.*
výstavy, antologie,
sebrané spisy, koláže,
slovníky, katalogy,
encyklopedie
vč. *tezurů*
a rejstříkových
systémů aj.
2. **vědecké**
např. sebrané
a uspořádané
sociologické údaje

30

- **Elektronické**, např. *elektronická kartotéka pacientů*
  - ☛ **zákaz rozmnožování i pro osobní potřebu**, *srv. též u počítačových programů*
- **Listinné** aj. hmotné, např. *lístkovnice*

31

- **Soukromoprávní**
např. rejstřík předmětů ochrany, k nimž kolektivní správce spravuje práva, seznam členů spolku apod.
veřejně přístupné ✕ nepřístupné
- **Veřejnoprávní** (úřední)
např. matrika a její knihy narození, manželství a úmrtí, obchodní rejstřík a jeho sbírka listin, seznam advokátů, Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Sbírka zákonů aj.
veřejně přístupné ✕ za určitých předpokladů, *např. při prokázání právního zájmu*

32

UMĚLECKÉ A VĚDECKÉ DATABÁZE ©

- **Výtvor** (autorské dílo souborné)
  1. **jedinečný**
  2. **pouze původní** (vlastní duševní výtvor autora), *srv. též u počítačových programů a fotografií*
- **Např.** telefonní seznam „*Zlaté stránky*“ ©
- **Uspořadatel** (editor) autorem souborného díla

33

- **Zaměstnanecké** ©
  - skutečné
- **Objednávkové** ©
  - smyšlené (fiktivní) zaměstnanecké

„něco se zákonem považuje za něco, čím ve skutečnosti není“ ☛ **zákonná smyšlenka** (fikce)

34

ÚPRAVA OBSAHU

- **Podstatný vklad do obsahu**
  1. kvalitativní, *např. odbornostní, personální*
  2. kvantitativní (množstevní), *např. časový, finanční, energetický*
= **úprava obsahu DTB:**
    - i. doplnění
    - ii. zkrácení aj. úprava
- ☛ **nový běh trvání 15 leté zákonné ochranné doby** k takto **zhodnocené** **vyplývající** DTB, *např. k nové verzi 2.3 elektronické kartotéky*

35

Z JUDIKATURY

- **SD ES** v Lucemburku ve 4 věcech (2004)
(pramen cit. v závěru)

Vklad spojený s pořízením obsahu databáze je nutno chápat jako označení prostředků vynaložených na vyhledání existujících prvků a jejich shromáždění v databázi. Nezahrnuje prostředky použité na vytvoření prvků tvořících obsah databáze.

36

Pokud pořizovatel sám zpřístupní obsah databáze veřejnosti, zvláštní právo ochrany databází mu nedovoluje bránit třetím osobám ve vyhledávání jednotlivých údajů. Tato okolnost však nemá vliv na právo pořizovatele zakázat vytěžování nebo zužitkování celé databáze nebo podstatné části jejího obsahu.

37

VZNIK PRÁVA

■ Neformální vznik práva

právotvorná skutečnost = **pořízení DTB**
podstatnou investicí

s právním důsledkem

vzniku zvláštního subjektivního práva
k DTB

a civilního statusu pořizovatele DTB

38

TRVÁNÍ PRÁVA ⌚

■ Trvání po dobu určitou 15 let od

1. pořízení (vzniku) DTB
2. zpřístupnění obsahu DTB v době 15 let od pořízení,

a to se vždy **novým během** trvání
ochranné doby po **každém podstatném
vkladu** do DTB pro vplynuvší DTB

39

OBSAH DATABÁZOVÉHO PRÁVA

1. **majetkové právo vytěžovat obsah DTB**
= **právo přepisu obsahu DTB** na jiný
podklad, *např. z pevného disku počítače
na disk CD-ROM*
2. **majetkové právo zužítkovat obsah DTB**
zpřístupněním veřejnosti **taxativně**:
  - i. **rozšiřováním** rozmnoženin DTB
  - ii. **pronájemem** DTB
  - iii. **spojením on-line** aj. způsobem přenosu
obsahu DTB

40

VÝKON PRÁVA

■ **Zákaz výkonu** zvláštního práva k DTB

i práva autorského k DTB

× **dobrym mravum**

× **oprávněným zájmům** jiných § 3/2 o. z.

■ **Zákaz zneužití dominantního postavení**

pořizovatele DTB nebo uspořadatele umělecké
nebo vědecké DTB

§ 11 z. 143/01 Sb., o ochr. hos. sout.

41

DOVOLENÉ OMEZENÍ PRÁVA

■ **Opakované a systematické vytěžování** nebo **zužitkování** **nepodstatných částí DTB**

■ **Jiné jednání,**

a to:

1. **běžné**
2. **přiměřené**
3. **bez újmy** oprávněným, osobním nebo
majetkovým, resp. obchodním aj.
hospodářským, **zájmům** pořizovatele

42

DRUHY DATABÁZOVÝCH LICENCÍ

- Smluvní úplatné nebo bezúplatné
  - Zákonné bezúplatné
- ✗ ne nucené licence

43

BEZÚPLATNÉ ZÁKONNÉ LICENCE

- Zákonem dovolená omezení práva
  - Předmětem pořizovatelem již zpřístupněné DTB
  - Dovoleno oprávněnému uživateli
-
- Účelové druhy
    1. pro osobní potřebu oprávněného uživatele
    2. vědecká nebo (názorně) vyučovací s uvedením pramene a v rozsahu odůvodněném účelem
    3. omezená úřední:
      - i. veřejná bezpečnost
      - ii. řízení soudní nebo správní

44

4. **K vytěžování nebo zužitkování oprávněným uživatelem** ☺
kvalitativně (zanedbatelně významné) nebo kvantitativně (dle rozsahu části k rozsahu celku) **nepodstatné části** obsahu zpřístupněné DTB bez ohledu na účel užití, a to:
  - a. **běžně a přiměřeně**
✗ systematicky či opakovaně
  - b. **bez újmy** oprávněným zájmům pořizovatele
  - c. **bez újmy autorovi nebo vlastníku práv souvisejících** k obsaženým autorských dílům aj.

45

- ✓ zákonné licence dovolené autorským zákonem o právu autorském

46

- **Třístupňový test** (*three-step-test*) § 94 a 29/1 a. z.
1. **zvláštní zákonný případ omezení** majetkového práva databázového i autorského a **zákaz výkladu** tohoto omezení způsobem potencionálně:
  2. **narušujícím běžný výkon** práv databázových nebo autorských
  3. **neospravedlnitelně na újmu oprávněným osobním (morálním) nebo majetkovým zájmům** pořizovatele nebo autora

47

DATABÁZOVÉ OBCHODY

- Licenční
- Převodní
- Zástavní
- Leasingové aj.

48

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

- Souběh práva databázového s právem obchodního tajemství
- DTB nebo její jednotlivé prvky **obsahem** obchodního tajemství

49

NEKALOSOUTĚŽNÍ OCHRANA

- Zásah do práva databázového v soutěžní situaci
v **jednočinném souběhu** (*uno acto*)
se soukromoprávním **deliktem nekalé soutěže**
- **Neoprávněná soutěžní výhoda**
zneužití cizí investice
  - ☛ neoprávněně nižší náklady

50

LITERATURA

Kříž, Holcová, Kordač, Křestánová, Autorský zákon a předpisy související. Komentář. Praha 2005.²

Leščinský, Právní ochrana databází. Praha 2003.

Rees, Chalton (ed.), Database Law. Bristol 1998.

Tůma, K pojmovým znakům a trvání zvláštního práva pořizovatele databáze ve světle judikatury Evropského soudního dvora. Práv. rozhl., 2006/1, s. 16 an.

51

JUDIKATURA

Rozsudky SD ES v Lucemburku
ve věcech předběžných otázek
finského, britského, švédského a řeckého soudu

sp. zn.: C-46/02, C-203/02, C-338/02, C-444/02
z 9. 11. 2004

Soud. judik., 2005/8, s. 302 an.

52

53